

Sygn. akt **IV U 1336/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Ura

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kruczek

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **M. A.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.**

o wysokość emerytury

na skutek odwołania M. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 28/05/2013 r., znak:(...)

o d d a l a o d w o ł a n i e.

Sygn. akt IV U 1336/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 maja 2013 r., znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) po rozpoznaniu wniosku z dnia 23 kwietnia 2013 r. przyznał wnioskodawczyni M. A. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i wyniosła (...)zł miesięcznie. Do jej obliczenia przyjęto kwotę zaewidencjonowanych składek na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości (...)zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości (...)zł, suma kwot pobranych emerytur wyniosła(...)zł, zaś współczynnik średniego dalszego trwania życia wyniósł (...)miesiąca. Emerytura ustalona niniejszą decyzją została zawieszona, ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym. Organ rentowy będzie kontynuował wypłatę najkorzystniejszego świadczenia, tj. emerytury ustalonej według art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w kwocie brutto (...)zł o symbolu (...).

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni M. A. domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i ponowne przeliczenie emerytury według zasad obowiązujących w dniu nabycia prawa do świadczenia emerytalnego po ukończeniu przez nią powszechnego wieku emerytalnego, tj. według zasad obowiązujących do dnia 31 grudnia 2012 r. Wnioskodawczyni w uzasadnieniu odwołania zarzuciła organowi rentowemu, że wysokość jej emerytury ustalono według prawa obowiązującego po dniu 1 stycznia 2013 r., a nie w związku z osiągnięciem przez nią w dniu 20

grudnia 2012 r. powszechnego wieku emerytalnego. W ocenie wnioskodawczyni takie działanie organu rentowego jest sprzeczne z zagwarantowaną przez Konstytucję RP zasadą ochrony praw nabytych i zasadą niedziałania prawa wstecz.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni była uprawniona na podstawie decyzji z dnia 26 marca 2008 r. do pobierania emerytury wcześniejszej na podstawie art. 29 w zw. z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy powołał się na ustawę z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 637) zmieniającej z dniem 1 stycznia 2013 r. niniejszą ustawę – jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 Karty nauczyciela. W takim wypadku podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wysokość tak obliczonej (zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) emerytury jest niższa niż wysokość świadczenia ustalona według starych zasad (art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) – z tego względu wypłacie podlega emerytura wcześniejsza. Organ rentowy wskazał, że stosownie do art. 186 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przepisy ustawy stosuje się do wniosków o świadczenia zgłoszonych począwszy od dnia wejścia w życie ustawy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

M. A. urodziła się(...).

Decyzją z dnia 26 marca 2008 r., znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., po rozpoznaniu wniosku z dnia 18 grudnia 2007 r. przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury począwszy od 20 grudnia 2007 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł (...). Wnioskodawczyni posiadała 30 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i 4 lata i 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Podstawa wymiaru po waloryzacji wyniosła (...)zł. Wysokość świadczenia ustalono na kwotę (...)zł (k. 38 akt emerytalnych)

Od 15 stycznia 2008 r. wnioskodawczyni podjęła pracę w Biurze (...) sp. z o.o. w T. i okresowo wysokość jej świadczenia była przeliczana z uwzględnieniem wysokości nowych okresów składkowych.

W dniu 23 kwietnia 2013 r. M. A. złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 28 maja 2013 r., znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. przyznał jej prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia obliczono zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w kwocie (...)zł. Do jej obliczenia przyjęto kwotę zaewidencjonowanych składek na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości (...)zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości (...)zł, suma kwot pobranych emerytur wyniosła (...)zł, zaś współczynnik średniego dalszego trwania życia wyniósł (...)miesiąca. (k. 1 i 29 akt organu rentowego)

Na podstawie decyzji z dnia 6 maja 2013 r., znak:(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 23 kwietnia 2013r. przeliczył od dnia 1 kwietnia 2013 r. emeryturę przyznaną wnioskodawczyni na podstawie decyzji z dnia 26 marca 2008 r. i ustalił jej wysokość na kwotę (...)zł. Organ rentowy przyjął dotychczasową podstawę jej wymiaru w wysokości (...)zł. Uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 36 lat i 8 miesięcy, a także nieskładkowe w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy. (k. 254 akt emerytalnych)

Powyższe okoliczności faktyczne nie były sporne między stronami i w sposób jednoznaczny wynikały z dokumentacji zgromadzonej w aktach organu rentowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest bezzasadne.

Na wstępie należy zaznaczyć, że podstawową zasadą w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest, iż przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza treść decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 maja 2013 r., sygn. III AUa 1128/12, LEX nr 1322497, postanowienie SN z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. II UK 275/11, LEX nr 1215286).

Przedmiotem odwołania wnioskodawczyni M. A. w niniejszej sprawie była decyzja z dnia 28 maja 2013 r., na mocy której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. przyznał jej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Otóż należy podkreślić, że wnioskodawczyni zakwestionowała sposób obliczenia jej nowej emerytury, zastosowany w decyzji z dnia 28 maja 2013 r. – a więc według art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2013 r. Wnioskodawczyni domagała się obliczenia przysługującej jej emerytury według zasad obowiązujących do dnia 31 grudnia 2012 r., ponieważ 60 lat życia ukończyła w dniu (...) r. i z tą datą przysługiwało jej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Należy jednak podkreślić, że wnioskodawczyni nie wносиła zastrzeżeń co do wysokości kwot składających się na wysokość podstawy, a więc (...)zł tytułem składek zewidencjonowanych na koncie (z uwzględnieniem waloryzacji) oraz (...)zł tytułem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego, a także kwoty (...)zł stanowiącej sumę pobranych emerytur. W ocenie Sądu Okręgowego kwestionowana przez wnioskodawczynię M. A. decyzja administracyjna jest zgodna z przepisami prawa.

W przypadku osiągnięcia przez ubezpieczonego powszechnego wieku emerytalnego przysługuje mu emerytura obliczana według zasad określonych w art. 24-26b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, według stanu prawnego obowiązującego na dzień spełnienia wszystkich warunków do nabycia tego prawa. W przypadku emerytury z art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest to związane z osiągnięciem określonego (powszechnego) wieku emerytalnego. Stosownie do treści art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Warto jednak wskazać, że samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS odróżnia bowiem moment powstania prawa (tj. spełnienie warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (tj. nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1). Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest bowiem wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa 1748/12).

Podkreślenia wymaga również, iż decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ma charakter deklaratoryjny (z uwagi na treść art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) – jednak decydujące znaczenie ma ustalenie jakie przesłanki muszą zostać spełnione dla powstania prawa do świadczenia, a zatem jaki stan prawny należy stosować jako kryterium oceny. Właśnie data złożenia wniosku wskazuje na to jaki stan prawny winien być brany pod uwagę jako kryterium ustalenia – czy zostały spełnione przesłanki do przyznania prawa do świadczenia. Wynika to z przepisu art. 186 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w szczególności z jego ustępu 2 pkt 1 wskazującego, że przepisy ustawy stosuje się do wniosków o świadczenia zgłoszonych począwszy od dnia jej wejścia w życie (por. w szczególności wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa 1806/12, LEX nr 1335638 – wydanego na gruncie sprawy o prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, lecz ogólna zasada wywiedziona w uzasadnieniu Sądu ma zastosowanie również w niniejszej sprawie). Wyjątek od powyższej zasady został przewidziany dla stanów faktycznych, które uzasadniają podjęcie działania przez organ rentowy z urzędu – por. art. 24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednakże wskazana w tym przepisie sytuacja nie ma zastosowania do sytuacji wnioskodawczyni M. A.. Powyższe oznacza, że moment ustalenia prawa właściwego może być późniejszy z uwagi na termin złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury. Wskazana zasada dotyczy wnioskodawczyni, gdyż mimo faktu, iż osiągnęła ona powszechny wiek emerytalny z dniem 20 grudnia 2012 r. to wniosek o emeryturę złożyła dopiero w dniu 23

kwietnia 2013r. Stan prawny, który winien zostać zastosowany do obliczenia dla niej wysokości świadczenia powinien przypadać na dzień złożenia wniosku, a nie na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego.

Podnoszone przez wnioskodawczynię argumenty o działaniu prawa wstecz są bezzasadne, gdyż wnioskodawczyni zdecydowała się na realizację swojego prawa do emerytury (w powszechnym wieku) po 1 stycznia 2013 r. i według stanu prawnego wówczas obowiązującego. Nie jest zasadne twierdzenie wnioskodawczyni, że osiągnięcie przez nią powszechnego wieku emerytalnego determinowało stan prawny, jaki organ rentowy winien wziąć pod uwagę. Jak wskazano powyżej decyduje w tym względzie wola ubezpieczonego wyrażona we wniosku o przyznanie prawa do świadczenia. Samo zaś ziszczenie się ryzyka ubezpieczeniowego nie skutkuje koniecznością podjęcia działania przez organ rentowy. Nie można też w takim przypadku mówić o żadnym prawie nabytym, czy też o ekspektatywie do prawa do emerytury (w znaczeniu prawa o ukształtowanej już treści). W związku z powyższym organ rentowy nie naruszył konstytucyjnej zasady państwa prawnego.

Z uwagi na powyższe do sytuacji prawnej wnioskodawczyni miał zastosowanie obowiązujący od dnia 1 stycznia 2013 r. art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS – dodany ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 637). Przepis ten stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela – podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustalona zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. w sposób prawidłowy tym samym pomniejszył podstawę obliczenia emerytury (a więc sumę kwot składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego) o kwotę pobranych emerytur. Zastosowanie tego zabiegu skutkowało ustaleniem wysokości emerytury na niższym poziomie niż emerytury wcześniejszej przyznanej na podstawie art. 29 w zw. z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy jednocześnie zastosował korzystniejszy wariant dla wnioskodawczyni i przyznał jej emeryturę ustaloną według opcji z decyzji z dnia 26 marca 2008 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.